

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ครอบคลุมสาระสำคัญต่าง ๆ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 68 คน และครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 203 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนระดับชั้นก่อนประถมศึกษา จำนวนทั้งหมด 34 โรงเรียน ที่ตอบแบบสอบถาม และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 7 คน ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 21 คน ที่ตอบแบบสัมภาษณ์และผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 3 แบบ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต 5 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

ชุดที่ 2 แบบสอบถามครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

ชุดที่ 5 แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 68 ชุด และที่เป็นครูประจำชั้นระดับชั้นก่อนประถมศึกษา จำนวน 203 ชุด โดยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมา เป็นของผู้บริหารโรงเรียน 68 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา 193 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.00

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 7 คน ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 21 คน สัมภาษณ์ได้ครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต โดยการสรุปรวบรวมเรียบเรียง แยกคำตอบต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปของการบรรยายตามประเด็นต่าง ๆ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม การตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา และผลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 41-45 ปี และจบวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษา โดยดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนอนุบาล

สำหรับครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-45 ปี และ 46-50 ปี สำเร็จการศึกษาไม่ตรงตามวุฒิที่สอน คือ จบปริญญาตรีสาขาอื่น ๆ ส่วนที่จบปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย มีจำนวนน้อย และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ต่ำกว่า 5 ปี โดยทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น

1.2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสัมภาษณ์ มีทั้งหมด 7 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-55 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาอื่น ๆ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ มีประสบการณ์ในการบริหารงานก่อนประถมศึกษา 11-20 ปี และ 21-30 ปี ในโรงเรียนมีห้องเรียนระดับชั้นก่อนประถมศึกษา 3 ขวบ จำนวน 1-2 ห้องเรียน มีห้องเรียนระดับชั้นก่อนประถมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นก่อนประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1-6 ห้องเรียน

สำหรับครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาที่ตอบแบบสัมภาษณ์ และผู้วิจัย สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร มีทั้งหมด 21 คน เป็นครูประจำชั้นที่สอนระดับก่อนประถมศึกษา 3 ขวบ จำนวน 7 คน ระดับก่อนประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 คน และระดับก่อนประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด มีอายุระหว่าง 41-45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาอื่น ๆ ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 มีประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพครู 1-5 ปี และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา 1 - 5 ปี

2. ด้านการบริหารหลักสูตร

2.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ไปใช้ในโรงเรียน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาได้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง การดำเนินการก่อนนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและความแตกต่างระหว่างบุคคล เตรียมการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา สำหรับโรงเรียนที่รับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ผู้บริหารโรงเรียนมิได้มีการวางแผนที่จะนำหลักสูตรใช้กับเด็กเหล่านี้ โดยเฉพาะ ยังคงให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ หรือถ้าเด็กพิเศษมีจำนวนมาก ได้จัดห้องเรียนแยกเป็นเอกเทศเพื่อจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเฉพาะด้านให้แก่เด็กพิเศษแต่ละประเภท และได้มีการเตรียมบุคลากรเข้าอบรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ โดยส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

2.2 การเตรียมบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนได้ส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกับสมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน โดยดำเนินการจัดครูเข้าสอนระดับชั้นก่อนประถมศึกษาตามประสบการณ์ของครูที่เคยสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มาก่อนแล้ว เพราะมีปัญหาการขาดครูที่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ทำให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรมาวางแผนการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการส่งครูที่ไม่ได้จบทางด้านการศึกษาปฐมวัยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา และพาครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนอื่นหรือหน่วยงานอื่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการใช้หลักสูตร โดยอัตราส่วนจำนวนครูต่อจำนวนเด็กใน 1 ห้องเรียน เป็น 1 : 21 – 30 คน นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรโดยการปฐมนิเทศผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูระดับก่อนประถมศึกษาด้วยการพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษ พร้อมทั้งให้คำชมเชย รวมทั้งสนับสนุนในสิ่งที่ครูต้องการทุกเรื่องที่เห็นว่าสมควร

2.3 การจัดบริการเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนได้

มอบหมายให้หัวหน้างานอนุบาลหรือหัวหน้าสายชั้นอนุบาลเป็นผู้จัดหาหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการ และคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี) ของกรมวิชาการ ให้แก่ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาอย่างเพียงพอ อย่างไรก็ตามยังพบว่าโรงเรียนได้รับเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตรไม่ครบและมีจำนวนไม่เพียงพอกับครู ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนได้แก้ไขปัญหาโดยจัดเอกสารไว้เป็นส่วนกลาง ให้ผู้ที่ต้องการศึกษามาขอยืมแล้วนำมาคืน และจัดซื้อเพิ่มเติมหรือนำต้นฉบับไปถ่ายเอกสารแจกครูทุกคน

2.4 การจัดบริการสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม

ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาเป็นผู้สำรวจสื่อเครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ แล้วรายงานความต้องการไปยังผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้หลักการในการพิจารณาเลือกสื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ซึ่งงบประมาณที่สนับสนุนในการจัดบริการสื่อ ได้รับเงินบริจาคจากผู้ปกครอง หรือชุมชน หรือหน่วยงานราชการหรือเอกชน มีโรงเรียนบางแห่งมีปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ห้องเรียนแต่ละห้องได้รับการจัดบริการสื่อค่อนข้างน้อย สื่อมีไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ผู้บริหารโรงเรียนได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเก็บเงินเพิ่มจากผู้ปกครองรายละ 100 บาท เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน และนำงบประมาณที่ได้รับบริจาคจากหน่วยอื่นมาเสริมงบประมาณที่มีอยู่ให้เพียงพอต่อการจัดซื้อสื่อ หรือให้ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาดำเนินการสร้างสื่อขึ้นใช้เอง และมีการจัดหาคู่มือการใช้สื่อให้แก่ครูด้วย เพื่อสนับสนุนให้ครูใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อ ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาดำเนินการซ่อมแซมทันทีเมื่อชำรุด

2.5 การจัดการสถานที่และการใช้แหล่งวิทยาการในห้องถิ่น ผู้บริหาร

โรงเรียนดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ไปใช้จัดกิจกรรมในโรงเรียน โดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะดวก ปลอดภัยและความพร้อมของอาคารสถานที่ และได้มีการจัดการเรียน 2 ชั้นให้กับเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษาโดยเฉพาะ จัดบริเวณโรงเรียนและสนามเด็กเล่นให้กว้างขวางและเป็นเอกเทศ มีรั้วล้อมรอบบริเวณโรงเรียน ส่วนการจัดห้องเรียนดำเนินการโดยจัดให้มีแสงสว่างส่องเข้ามาอย่างเพียงพอ มีความปลอดภัยและมีความสะอาด มีพื้นที่ว่างสำหรับทำกิจกรรมร่วมกัน มีโต๊ะ เก้าอี้ขนาดพอเหมาะกับความสูงของเด็ก เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม บางกิจกรรม จัดมุมประสบการณ์อย่างน้อย 3 - 5 มุม สำหรับการจัดห้องประกอบ ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดห้องพยาบาลให้เด็กระดับก่อนประถมศึกษาใช้ร่วมกับเด็กประถมศึกษา จัดที่รับประทานอาหารและที่นอนไว้ภายในห้องเรียน แต่ได้พบปัญหาว่า ห้องน้ำไม่ได้อยู่ภายในตัวอาคารเรียน ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาใช้แหล่งวิทยาการจากภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ใช้แหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่น ได้แก่ ตัวบุคคล โดยเชิญผู้ปกครองมาทำกิจกรรมร่วมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา พาเด็กไปทัศนศึกษาในสถานที่ที่อยู่ในชุมชน ซึ่งมีปัญหาว่า ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และใช้แหล่งวิทยาการภายนอกท้องถิ่น โดยพาเด็กไปทัศนศึกษาตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น สวนสัตว์ ห้องฟ้าจำลอง เป็นต้น ปีละ 1 ครั้ง

2.6 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานอนุบาลหรือหัวหน้าสายชั้นอนุบาลแต่ละระดับชั้นและครูที่อยู่ในระดับสายชั้นเดียวกัน โดยดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ด้วยการประชุมครูผู้สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อสอบถามปัญหาต่าง ๆ หรือสนทนาเกี่ยวกับปัญหาที่พบ นิเทศและติดตามผลในด้านการดูผลงานของเด็ก ดูการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และดูสมุดรายงานประจำตัวเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (อบ.01) ใช้ระยะเวลาในการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรภาคเรียนละ 4 ครั้ง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่คิดว่า จำนวนครั้งของการนิเทศยังทำได้ค่อนข้างน้อย และหลังจากที่มีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนได้นำประเด็นสำคัญมาพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในที่ประชุม แล้วให้ครูนำผลสรุปไปปฏิบัติและดำเนินการนิเทศและติดตามผลอีกครั้ง

2.7 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

ก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ให้ผู้ปกครองทราบในเรื่องของแนวทางการจัดประสบการณ์ โดยจัดประชุมผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียน และมีหัวหน้างานอนุบาลหรือหัวหน้าสายชั้นอนุบาล เป็นผู้ที่รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร และได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและแต่งตั้งเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียน อย่างไรก็ตามได้พบปัญหาว่า การจัดเตรียมการประชาสัมพันธ์หลักสูตรไม่มีผู้รับผิดชอบ

3. ด้านการดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

3.1 การใช้เอกสารหลักสูตร โรงเรียนเป็นผู้จัดหาเอกสารหลักสูตรมาให้แก่

ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา แล้วให้ครูศึกษาให้เข้าใจก่อนนำไปใช้เป็นแนวทางการประกอบ การจัดกิจกรรมให้กับเด็ก แต่มีปัญหว่าครูศึกษาเอกสารหลักสูตรแล้วยังเข้าใจไม่ชัดเจน และครู ยังยึดการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของ สปช. อยู่มาก เนื่องจากคำอธิบายใน หลักสูตรกว้างเกินไป ครูได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยจัดกิจกรรมตามหลักสูตรแบบค่อยเป็น ค่อยไป ปรับใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และสอบถามจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ สำหรับเอกสาร หลักสูตรที่นำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรม ได้แก่ หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการ และคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี) ของกรม วิชาการ โดยมีจุดประสงค์ในการนำไปใช้เพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา และพบว่า เอกสารหลักสูตรที่ช่วยให้ครู มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก คือ หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการใช้ร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์ของ สปช. ซึ่งสามารถนำไป ใช้จัดกิจกรรมในห้องเรียน แล้วทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสอนให้เด็กมีคุณลักษณะตามที่ หลักสูตรกำหนดได้ในระดับปานกลาง เนื่องจากครูยังนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็กได้ไม่ดี เท่าที่ควร

3.2 การเตรียมการจัดกิจกรรม ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาได้มี

การวางแผนและจัดเตรียมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยคำนึงถึงตัวเด็กเป็นหลักสำคัญ ในการจัดกิจกรรม ส่วนหลักในการเลือกเนื้อหา แนวคิดและประสบการณ์สำคัญ คือ เลือกตาม ความต้องการและความสนใจของเด็ก และมีการจัดเตรียมหรือสำรวจแหล่งวิทยาการในห้องดิน ด้วยวิธีขอความร่วมมือจากผู้ปกครองหรือบุคคลในห้องดิน และพบว่า ครูทำความเข้าใจเกี่ยวกับ

หลักสูตร ด้วยการอ่านรายละเอียดของหลักสูตรและคู่มือประกอบหลักสูตรทั้งหมดให้เข้าใจเสียก่อนแล้วจึงดำเนินการในขั้นต่อไป ในเรื่องนี้มีปัญหาเกิดจากตัวครูที่ศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรไม่ละเอียด ทำให้จัดกิจกรรมให้กับเด็กได้ไม่สมบูรณ์ ซึ่งครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยอ่านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรจนเข้าใจและสนทนาพูดคุยกับเพื่อนครูด้วยกัน

ส่วนการพัฒนาหลักสูตร ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ทำ เพราะครูไม่มีประสบการณ์และไม่เข้าใจหลักสูตร ปัญหานี้แก้ไขโดยร่วมประชุมกับเพื่อนครูและปรึกษาผู้บริหารโรงเรียน

การสำรวจแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาไม่ได้ทำการสำรวจ เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่นั้น ทราบแล้วว่ามียะไรอยู่ในชุมชนบ้าง และครูจำนวนมากไม่ได้ใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่นไปประกอบการจัดกิจกรรม เพราะแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นหายาก แต่มีครูบางส่วนได้ใช้ชุมชนใกล้โรงเรียนและบุคลากรในชุมชนไปประกอบการจัดกิจกรรมด้วย และมีปัญหาว่า แหล่งวิทยาการที่เด็กสนใจอยากอยู่ใกล้โรงเรียนเกินไป ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเชิญผู้ปกครองไปให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่เด็กสนใจแทนการออกไปศึกษานอกสถานที่ ส่วนการนำแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นไปใช้ วิทยาการที่ให้ความรู้ไม่ค่อยมีเวลามาที่โรงเรียน ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยนำเด็กไปพบวิทยาการโดยตรงและนัดหมายวิทยาการล่วงหน้า

สำหรับการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ พบว่า ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาจัดทำล่วงหน้า 1 สัปดาห์ เพื่อนำไปให้ผู้บริหารโรงเรียนตรวจ แล้วนำมาจัดเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมสำหรับจัดกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติต่อไป โดยครูเป็นผู้เลือกเนื้อหาแนวคิดและประสบการณ์สำคัญให้เด็กทำกิจกรรม แต่มีปัญหาว่า ครูไม่สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กและบรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้ และครูไม่สามารถเตรียมทำแผนการจัดประสบการณ์ล่วงหน้าได้ เพราะเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนมีระยะเวลาไม่แน่นอน ครูได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยจัดกิจกรรมล่วงหน้าไปก่อน แล้วบันทึกแผนการจัดประสบการณ์ย้อนหลัง นอกจากนี้ยังได้พบปัญหาว่า เนื้อหาบางเรื่องในหลักสูตรยังไม่ครอบคลุมการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก และเนื้อหาที่เด็กต้องการเรียนเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก ไม่เป็นรูปธรรม ครูได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเพิ่มเนื้อหาที่เห็นว่าเหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้เข้าไปในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กเท่าที่สามารถจะทำได้ รวมทั้งสอนเนื้อหาที่เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็กไปสู่เรื่องใกล้ตัวเด็กและสอนเนื้อหาที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม

3.3 การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาได้จัดกิจกรรมประจำวันให้กับเด็กส่วนใหญ่เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก ประสบการณ์สำคัญที่นำมาใช้จัดกิจกรรม คือ การเคลื่อนไหว เนื้อหาและแนวคิดเป็นเรื่องของตัวเอง ซึ่งพบปัญหาว่า เนื้อหาและแนวคิดที่นำมาจัดกิจกรรมให้กับเด็กกว้างเกินไป ครูไม่รู้ว่าควรนำเรื่องอะไรที่มีอยู่ในเนื้อหาและแนวคิดนั้นมาจัดกิจกรรมให้กับเด็กและควรจัดมากเท่าไรจึงจะเพียงพอ ส่วนการจัดกิจกรรมให้กับเด็กในแต่ละวัน ครูไม่สามารถจัดได้ครบทุกกิจกรรม เพราะเด็กมีจำนวนมาก ปัญหานี้ได้แก้ไขปัญหาโดยการยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรม ครูได้ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางตามความพร้อมของเด็กแต่ละวัย กระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการครบทุกด้าน และสอนให้เด็กเป็นคนดีมีคุณธรรม ฝึกให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก ให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ฝึกให้เด็กได้ทำงานเป็นกลุ่มและทำงานคนเดียว ครูอธิบายและสาธิตกิจกรรมใหม่ก่อนที่จะให้เด็กลงมือทำกิจกรรม และเมื่อเด็กทำงานที่ครูมอบหมายให้เสร็จแล้ว ให้นำงานชิ้นนั้นไปพิมพ์สัญลักษณ์ของตนเองหรือเขียนชื่อ นามสกุล และวันที่ แล้วนำมาส่งครู จากนั้นไปเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย เมื่อเด็กเลิกเล่นกิจกรรมเสร็จหรือเปลี่ยนมุมประสบการณ์ เด็กต้องเก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อยก่อนที่จะเปลี่ยนไปยังมุมประสบการณ์ใหม่และครูให้เด็กช่วยกันเก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อยหลังจากที่ทำกิจกรรมสร้างสรรค์หรือหลังจากเลิกเล่นกิจกรรมเสร็จแล้ว สำหรับแหล่งวิทยาการในห้องถิ่น ครูได้นำไปใช้เป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมและนำชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยเชิญผู้ปกครองของเด็กบางคนมาเป็นวิทยากร

ในเรื่องวิธีการสอนครูได้ใช้การสนทนา พูดคุยกับเด็ก และได้จัดกิจกรรมหลักให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา คือ กิจกรรมเสรีและกิจกรรมกลางแจ้ง ส่วนการจัดมุมประสบการณ์หรือมุมเล่นไว้ในห้องเรียน ครูได้จัดอย่างน้อย 5 มุม ได้แก่ มุมบ้าน มุมหมอมุมหนังสือ มุมธรรมชาติ มุมบล็อก เป็นต้น มุมประสบการณ์ที่ครูส่วนใหญ่จัด ได้แก่ มุมบล็อกและมุมหนังสือ โดยดำเนินการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับตารางกิจกรรมประจำวันของหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540

ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน พบว่า ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาได้จัดโต๊ะและเก้าอี้วางเรียงชิดกันไว้หลังห้องเรียนหรือข้างห้องเรียน เมื่อต้องการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจึงนำออกมาจัดให้แก่เด็ก เสร็จแล้วนำไปเก็บไว้ที่เดิม ภายในห้องเรียนมีป้ายนิเทศอย่างถาวรซึ่งตกแต่งไว้อย่างสวยงาม มีแผ่นป้ายนิเทศแสดงผลงานของเด็ก ที่จัดเก็บกล่องใส่

ผลงานของเด็กเป็นรายบุคคล ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก มีชั้นวางเครื่องใช้ส่วนตัวของครู และทุกห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้สะดวกและมีแสงสว่างส่องเข้ามาในห้องเรียนอย่างเพียงพอ

การปกครองชั้นเรียน พบว่า ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา ตั้งกติกาให้เด็กปฏิบัติตามกฎที่ช่วยกันสร้างขึ้นภายในห้องเรียนและให้ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน

3.4 การใช้สื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม

ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา มีหลักในการจัดเตรียมสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย โดยก่อนการใช้สื่อได้เตรียมจัดหาสื่อและศึกษาวิธีการใช้สื่อ สื่อที่เลือกใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเป็นสื่อของจริงและสื่อธรรมชาติ ครูได้นำทรัพยากรในห้องถิ่นหรือวัสดุธรรมชาติมาเป็นสื่อ โดยนำมาประกอบการอธิบายในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ แต่พบปัญหาว่า สื่อในห้องถิ่นที่นำมาใช้หาได้ยาก นอกจากนี้ครูสามารถใช้สื่อที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรได้มาก เพราะเป็นสื่อที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ สามารถลองผิดลองถูกจากการเล่นด้วยตนเอง สื่อต่าง ๆ จัดวางไว้อย่างเป็นระเบียบตามมุมประสบการณ์หรือมุมเล่นต่าง ๆ และจัดหาสื่อให้มีความหลากหลาย มีทั้งสื่อเก่าและสื่อใหม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ตรง แต่พบปัญหาว่า สื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ซึ่งได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาหาสื่อมาเพิ่มเติม หรือขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนในการช่วยจัดหาสื่อ หรือสลับเวลาใช้สื่อ ครูได้พัฒนาการใช้สื่อโดยปรับปรุงสื่อที่ใช้ให้ทันสมัย เข้ากับเหตุการณ์ ใช้ได้สะดวก ไม่ซับซ้อนเกินไป เหมาะสมกับวัยของเด็ก สำหรับการดำเนินการเก็บรักษาและซ่อมแซมสื่อ ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาฝึกให้เด็กหยิบสื่อออกมาใช้เอง และเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

3.5 การประเมินพัฒนาการเด็ก ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่

ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน โดยแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มและประเมินพัฒนาการของเด็กทีละกลุ่ม โดยครูได้ศึกษาพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการสังเกตและการบันทึก แล้วร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาที่พบ ปัญหาผู้ปกครองบางคนยังไม่เข้าใจวิธีการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างถูกต้อง ครูจึงต้องนัดหมายผู้ปกครองล่วงหน้าเพื่อมาพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการประเมินพัฒนาการเด็กของตน และครูประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กหลายวิธี คือ ด้านร่างกายและด้านอารมณ์ จิตใจ ประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสังเกตจากการทำกิจกรรม ด้านสังคม ประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสังเกตจากการเล่นและการทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านสติปัญญา ประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสังเกตจากการเล่นเกมการศึกษาทั้งเก่าและ

ใหม่ เป็นกลุ่มและเล่นคนเดียว และจากการให้เด็กเล่าเรื่องจากภาพที่เด็กวาด แล้วครูบันทึกคำพูดของเด็กลงไปบนภาพนั้น สำหรับเอกสารในการประเมินพัฒนาการของเด็ก ครูได้ใช้ระเบียบวิธีแบบบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียน (สศ.3) สมุดรายงานประจำตัวเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (อบ.01) สมุดบันทึกพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (อบ.02) และแบบบันทึกพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (อบ.03) รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็ก โดยบันทึกลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (อบ.01) เมื่อได้ผลจากการประเมินพัฒนาการและสรุปพัฒนาการของเด็กแล้วได้รายงานผลไปให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองทราบ ในการจัดทำเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็ก พบปัญหาว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กไม่เพียงพอ

สรุปได้ว่า การนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ไปใช้ในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการจัดครูเข้าสอนตามประสบการณ์ที่เคยสอน มิได้จัดให้ตรงตามวุฒิที่จบด้านการศึกษาปฐมวัย อาจเนื่องมาจากครูที่จบทางด้านนี้มีไม่เพียงพอ ทำให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการส่งครูไปรับการอบรม ดูงาน แต่ยังมีปัญหาครูเขียนแผนการจัดประสบการณ์ไม่เป็น อาจเป็นเพราะหลักสูตรมีคำอธิบายกว้างเกินไป จึงยึดแผนการจัดประสบการณ์ของ สปช. ส่วนการรับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสนใจ เพราะหลักสูตรไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ และโรงเรียนไม่มีครูที่จบการศึกษาพิเศษโดยตรง การให้บริการเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตรมีไม่ครบและจำนวนไม่เพียงพอกับครู การจัดบริการสื่อ มีงบประมาณไม่เพียงพอ ไม่สามารถจัดเตรียมสื่อตามที่หลักสูตรได้เสนอแนะไว้ได้ครบ จำนวนสื่อมีน้อย ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก สื่อในท้องถิ่นหายาก ไม่มีห้องจัดเก็บสื่อเป็นส่วนรวม และการจัดอาคารสถานที่ พบปัญหาห้องน้ำไม่อยู่ภายในตัวอาคารเรียน และการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรทำได้น้อยครั้ง ส่วนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรไม่มีผู้รับผิดชอบ ผู้ปกครองไม่สนใจที่จะศึกษาหลักสูตร สำหรับการดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาได้รับเอกสารหลักสูตรมาโดยโรงเรียนเป็นผู้จัดมาให้ศึกษาแล้วนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา โดยจัดเตรียมการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ เพื่อส่งผู้บริหารโรงเรียน และนำมาจัดเตรียมสื่อต่าง ๆ ให้พร้อมจัดกิจกรรม แต่พบปัญหาว่า ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาไม่สามารถจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ล่วงหน้าได้ เพราะเนื้อหาในแต่ละเรื่องที่เด็กสนใจมีระยะเวลาไม่แน่นอน และครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาจัดกิจกรรมโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออกในเรื่องที่ตนเองสนใจและต้องการเรียนรู้ แต่เด็กในห้องเรียนมีจำนวนมาก ทำให้ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาจัดกิจกรรมให้กับเด็กเหล่านี้

ไม่ครบทุกกิจกรรม ครูต้องยืดหยุ่นเวลาจัดกิจกรรม และสื่อที่นำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรม มีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก รวมทั้งครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาไม่สามารถประเมินพัฒนาการของเด็กได้ไม่ครบทุกด้าน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร

1.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่นำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ไปใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และมีจุดมุ่งหมายในการวางแผนการใช้หลักสูตรของโรงเรียน คือ การให้การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ได้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง และได้ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก และความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนได้วางแผนการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ไปใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้มีการนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการวางแผนการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ไปใช้กับเด็กเรียนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาในห้องเรียนที่มีเด็กเรียนร่วม ดำเนินการจัดกิจกรรมให้เด็กพิเศษได้ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติเท่าที่ความสามารถของเด็กจะทำได้ โดยให้ครูดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดและเป็นพิเศษ ซึ่งการรวมเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่เหมาะสม และให้ความเสมอภาคแก่เด็กที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ มีโอกาสเรียนได้มากที่สุด เพื่อ

ส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ก่อนที่โรงเรียนจะดำเนินการรับเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการวางแผนและเตรียมพร้อมที่จะรับเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยเตรียมทุกอย่างให้พร้อม ทั้งครูที่จบการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีปัญหาการจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษาที่จบมา โดยเฉพาะครูที่จะต้องสอนในชั้นเรียนร่วม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีครูที่จบวุฒิการศึกษาพิเศษมาโดยตรง ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการพิจารณาครูเข้าสอนในชั้นเรียนร่วม โดยการพิจารณาจากบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของครู หรือจัดครูเข้าสอนด้วยความสมัครใจ เพราะการสอนในชั้นเรียนร่วมครูผู้สอนต้องเป็นคนใจเย็น ตาไว หูไว สามารถคิดและแก้ปัญหาได้อย่างคล่องแคล่ว เนื่องจากเด็กที่มีอยู่ในห้องเรียนนั้น มีทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ ซึ่งครูจะต้องให้ความสำคัญกับเด็กเท่า ๆ กัน ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2540) กล่าวว่า การคัดเลือกครูเข้าสอน ขอให้เลือกครูที่มีศรัทธา มีใจ มีคุณลักษณะเหมาะสมมาทำการสอน เพราะครูที่มีใจ มีศรัทธาต่อวิชาชีพ สามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้

การจัดเตรียมห้องเรียนให้เด็กเรียนร่วมได้อยู่ด้านล่างของอาคารเรียน เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่น่าเด็กเรียนร่วมขึ้นไปอยู่บนอาคารเรียน การเตรียมสื่อ เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับเด็กเรียนร่วมประเภทนั้น ๆ เป็นต้น พร้อมทั้งผู้บริหารโรงเรียนต้องทำการศึกษาให้เข้าใจเด็กพิเศษแต่ละประเภทและศึกษาเกี่ยวกับการนำกิจกรรมมาจัดให้กับเด็กพิเศษ เพื่อที่สามารถจะให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีกับครูที่สอนเด็กเรียนร่วมด้วย ในกรณีที่เกิดปัญหาขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มิใช่รับเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติแล้วปล่อยให้เป็นที่ของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาที่จะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กเรียนร่วมในชั้นต่อไป โดยผู้บริหารโรงเรียนมิได้มีการติดตามหรือสนับสนุนอีกเลย

โรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุน ซึ่งเยาวพา เดชะคุปต์ (2541) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทัศนคติทางเศรษฐกิจ (Economic minded) สถานศึกษาของรัฐจะรอแต่งบประมาณแผ่นดินอย่างเดียวไม่ได้ เพราะประเทศของเรามีงบประมาณจำกัด ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้จักร่วมมือกับชุมชน สมภารวัด เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ผู้ปกครองเด็ก องค์การให้ความช่วยเหลือของประเทศ มูลนิธิต่าง ๆ ห้างร้านบริษัทใหญ่ ๆ บุคลากร ผู้มีจิตศรัทธา ฯลฯ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรสำหรับส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียน

1.2 การเตรียมบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการเตรียมบุคลากรโดยส่งครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาเข้ารับการอบรม สัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการกับหน่วยงานที่ประสานความร่วมมือกันระหว่างสมาคมอนุบาลกับสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการส่งครูส่วนหนึ่งเข้าอบรมแล้วนำมาถ่ายทอดให้กับครูที่ยังไม่ได้เข้ารับการอบรม และยังได้ส่งครูให้ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรนี้ ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูไม่จบด้านการศึกษาปฐมวัยจึงไม่เข้าใจการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งครูอาจจะเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ไม่เป็นหรือไม่เข้าใจวิธีการเขียน ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การชี้แนะโดยให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร หรือไปปรึกษาผู้ที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมาแล้ว ปรึกษาเพื่อนครูที่เขียนแผนการจัดประสบการณ์ได้ หรือไปปรึกษาศึกษานิเทศก์ และกรมวิชาการ (2540) ได้เสนอถึงวิธีการที่จะทำให้การจัดกิจกรรมบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ คือ โรงเรียนควรมีการเตรียมครูก่อนเข้าชั้นเรียนโดยการจัดให้มีการสาธิตการสอน การจัดอุปกรณ์การสอน ผลัดเปลี่ยนกันดูการสาธิต และให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้แต่ละคนได้ปรับปรุงการสอนของตน และมีการประสานงานกันก่อนลงมือปฏิบัติ มีการจัดการศึกษานอกสถานที่ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้มีประสบการณ์มากขึ้น จากการดูโรงเรียนอื่น ๆ ศึกษาสภาพท้องถิ่นเพื่อทราบแหล่งวิทยาการ หรือมีโอกาสได้รู้จักกับบุคคลที่จะมาเป็นวิทยาการจากท้องถิ่น ในขณะเดียวกันก็ควรให้ได้ทราบถึงสภาพปัญหาของท้องถิ่น เพื่อนำไปสอนให้ตรงกับความเป็นอยู่ของเด็กในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของการเตรียมบุคลากร ซึ่งเป็นงานที่สำคัญมากต่อการนำหลักสูตรไปใช้ สอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ที่กล่าวว่า การเตรียมอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตร ถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ถ้าครูไม่ได้รับการอบรม นวัตกรรมเทคโนโลยีวิธีการสอน กระบวนการใหม่ ๆ ที่นำไปใช้ แม้จะเขียนเสนอแนะไว้ชัดเจนที่หลักสูตรคู่มือครู แต่การนำไปใช้อาจจะมีการสื่อสารได้ไม่เต็มที่ การใช้หลักสูตรก็ดำเนินไปอย่างขาดประสิทธิภาพ และจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนแล้วดำเนินการจัดครูเข้าสอน ซึ่งครูที่สอนระดับชั้นก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ได้จบด้านการศึกษาปฐมวัยมาโดยตรง ผู้บริหารโรงเรียนจึงได้จัดครูเข้าสอนตามประสบการณ์ที่ครูเคยสอนในระดับชั้นก่อนประถมศึกษามาก่อน โดยจัดให้ครู 1 คน ต่อเด็ก 21 – 30 คน ซึ่งสอดคล้องกับที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2541) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการจัดครูเข้าสอนว่า ควรดำเนินการดังนี้ จัดตามวิชาเอกที่เรียนมา จัดตามวิชาโทที่เรียนมา จัดตามรายวิชาที่ครูสนใจ และจัดตามรายวิชาที่ครูมีประสบการณ์

จันทร์ คุปตะวาทีน (2536) กล่าวว่า "ขวัญและกำลังใจจะเกิดขึ้นจากการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแรงจูงใจที่ดี มีความเข้าใจที่ดี มีการแนะแนวและมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศที่ดี" ดังนั้นในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูระดับก่อนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนพิจารณาความดีความชอบให้กับครูระดับก่อนประถมศึกษาเป็นพิเศษ ให้คำชมเชยและให้การสนับสนุนในสิ่งที่ครูต้องการทุกเรื่องที่เขาเห็นว่าสมควร ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู เริ่มตั้งแต่การรับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน ขณะปฏิบัติงาน และเมื่อปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายแล้ว เป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานที่จะทำให้ครูมีกำลังใจและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ครูเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานและมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ทำด้วย

1.3 การจัดบริการเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า

โรงเรียนจัดหาหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการ คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 - 6 ปี) ของกรมวิชาการ และคู่มือการประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษาของ สปช. มาให้ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาได้พัฒนาโดยองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามความแตกต่างของเด็กแต่ละคน โดยมีหัวหน้างานอนุบาลหรือหัวหน้าสายชั้นอนุบาล เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดบริการเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตรต่าง ๆ ให้กับครูทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับ สัจด์ อุทรานันท์ (2532) กล่าวว่า หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสายวิชาควรจะดำเนินการส่งเสริมการใช้หลักสูตรโดยการจัดหาวัสดุหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และให้บริการแก่ครูคนอื่นที่อยู่ภายในสายเดียวกัน

1.4 การจัดบริการสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายให้ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาทุกคน เป็นผู้สำรวจสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ภายในห้องเรียนของตนเอง แล้วรายงานความต้องการไปยังผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือผู้บริหารโรงเรียนเอง ซึ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการจัดเตรียมสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไว้บริการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานหลักสูตร สามารถนำไปใช้ได้สะดวก ทันท่วงทีและคุ้มค่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการสำรวจความต้องการของครู รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือและจัดบริการด้านสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์แก่ครูได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534) และในสภาพปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดซื้อ จัดหาสื่อการสอนและของเล่นให้เด็กได้ครบถ้วนทุกประการ

ดังนั้นครูผู้สอนระดับชั้นก่อนประถมศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษา หาความรู้เพิ่มพูนทักษะการคิดค้นประดิษฐ์ สละสลวยสิ่งของต่างๆ ที่พอจะหาได้ในท้องถิ่น เช่น ขวดพลาสติก เศษผ้า กล่องกระดาษ ไม้ไผ่ เมล็ดพืช เป็นต้น ซึ่งวัสดุต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถหาได้จากเด็ก ๆ ในโรงเรียน เพื่อนครู เพื่อนบ้าน ผู้ปกครองเด็ก และโดยเฉพาะครูระดับก่อนประถมศึกษาควรฝึกให้มีนิสัยรักการสะสม แล้วนำสิ่งเหล่านั้นมาผลิตเป็นสื่อหรือนำมา让孩子สร้างสรรค์คิดประดิษฐ์ของเล่นด้วยตนเอง (เมธา ปรารงค์แสงวิไล, 2532)

1.5 การจัดอาคารสถานที่และการใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนต่าง ๆ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ โดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะอาด ความปลอดภัย และความพร้อมของอาคารสถานที่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ มีความสำคัญกับเด็กในวัยนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สนใจ อยากรู้ มีความต้องการที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลองและสัมผัสสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งถ้าโรงเรียนจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมดีแล้ว จะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เด็กได้รับจากการเล่น เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของเด็ก และสามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกันไป ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากได้จัดอาคารเรียน 2 ชั้นไว้สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา โดยจัดห้องเรียนของเด็กบางห้องให้อยู่บนชั้นที่ 2 ของอาคารเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ไม่สมควรจัดห้องเรียนสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้อยู่บนชั้นที่สูง เพราะเด็กวัยนี้ไม่ชอบอยู่นิ่ง ต้องการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา บางครั้งเด็กเล่นกันโดยไม่ได้ระมัดระวัง อาจก่อให้เกิดอันตรายขึ้นได้ เช่น ตกบันได ร่วงลงมาจากอาคาร เป็นต้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) เสนอไว้ว่า การจัดอาคารเรียนสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ต้องเป็นอาคารมาตรฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ ควรเป็นอาคารชั้นเดียว ในกรณีที่จำเป็นต้องนำเด็กไปเรียนบนอาคารหลายชั้น ควรมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย อุบัติภัย และความปลอดภัยอื่น ๆ ด้วยการนำแหล่งวิทยาการมาใช้ โรงเรียนได้ใช้แหล่งวิทยาการจากภายนอกท้องถิ่นมากที่สุด เช่น พาคครูที่สอนระดับชั้นก่อนประถมศึกษาไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นต้นแบบ เช่น โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง เป็นต้น พาคเด็กไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ ห้องฟ้าจำลอง พิพิธภัณฑ์เด็ก เป็นต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดอาคารสถานที่และการใช้แหล่งวิทยาการให้สอดคล้องกับการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การนำหลักสูตรไปปฏิบัติในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรมีการวางแผนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและสอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด ซึ่งโรงเรียนส่วนมากสามารถนำแหล่งวิทยาการภายนอกท้องถิ่นมาใช้จัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม ตามที่

วิจัย ราชบุรีศิริ (2522) ได้กล่าวว่า แหล่งวิทยาการภายนอกท้องถิ่น คือ แหล่งวิทยาการที่อยู่ภายนอกท้องถิ่น ครูควรพิจารณานำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งครูควรเขียนจดหมายติดต่อขอขยืมวัสดุ เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน รวมทั้งพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานนอกสถานที่ด้วย

ปัญหาการนำแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นไปใช้ในโรงเรียน คือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ทำให้ไม่สามารถนำแหล่งวิทยาการไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนเริ่มนำหลักสูตรไปใช้ได้ไม่นาน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองรับทราบถึงแนวทางการจัดกิจกรรม อาจจะมีการดำเนินการที่ไม่ต่อเนื่องและทั่วถึง จึงทำให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา และเห็นว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับเด็กอยู่แล้ว ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตราที่ 8 ข้อที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุมพิเศษ การจัดป้ายนิเทศ จดหมายข่าว เป็นต้น เพื่อให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาและเห็นความสำคัญในบทบาทของตนเองที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

1.6 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยการประชุมครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อสอบถามปัญหาต่าง ๆ หรือสนทนากับปัญหาที่พบ และหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จำแลง เชื้อภักดี (2536) ที่กล่าวว่า การนิเทศเป็นการปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน โดยมุ่งช่วยเหลือ ประสานงานด้านวิชาการ ชี้แนะให้ครูเห็นแนวทางสามารถค้นพบปัญหาและวิธีแก้ไขด้วยตนเอง แล้วนำไปใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยดูจากผลงานของเด็ก และการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินการนิเทศโดยดูผลงานเพียง 2 ด้าน ยังได้ข้อมูลไม่เพียงพอต่อการประเมินได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้นั้นประสบความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการนิเทศด้วยวิธีอื่น ๆ อีก เพื่อเป็นการให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และสามารถประเมินตัวผู้ใช้หลักสูตรได้ว่า ผู้ใช้หลักสูตรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนำกิจกรรมไปจัดให้กับเด็กได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรได้กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) ได้ระบุว่า กิจกรรมการนิเทศที่ควรนำไปใช้ ในการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา คือ การปฐมนิเทศ การสังเกตการสอน การสาธิต การสอน การศึกษานอกสถานที่ การบรรยายและปาฐกถา และการแจกเอกสาร โดยมีหัวหน้างาน อนุบาลหรือหัวหน้าสายชั้นอนุบาลเป็นผู้นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรของครู รวมทั้ง ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ เป็นผู้นิเทศร่วมด้วย หรือให้ครูที่อยู่ใน ระดับสายชั้นเดียวกันเป็นผู้นิเทศกันเอง ตามที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2541) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการโดยบุคลากรภายใน สถานศึกษา ซึ่งผู้นิเทศได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะฝ่าย วิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา ครูที่ทำหน้าที่สอน แต่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ ด้านและมีประสบการณ์ในการสอน และผู้เชี่ยวชาญที่เชิญมาเป็นวิทยากรเฉพาะด้าน และหลัง จากที่มีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรแล้วนั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้นำประเด็นสำคัญมา พุดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในที่ประชุม แล้วให้ครูนำกลับไปปฏิบัติ และดำเนินการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตรอีกครั้ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนทำแบบนี้เป็นสิ่ง ที่ดี ทำให้มีการนิเทศและติดตามผลได้อย่างต่อเนื่อง ครูมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และมีประสิทธิภาพ เกิดความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ใน การจัดกิจกรรมให้กับเด็กมากยิ่งขึ้น

1.7 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ให้ ผู้ปกครองได้รับทราบในเรื่องของ แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา กิจกรรมประจำวันที่จัดให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาในแต่ละวัน และการประเมินพัฒนาการ ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา โดยจัดประชุมผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียนและประชุมชี้แจง คณะครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตร ยังมีอีกหลายวิธีที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ดังนี้

- 1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ป้ายนิเทศ จดหมายข่าวหรือสื่อ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่สามารถจัดทำได้ตามศักยภาพของโรงเรียน
- 2) สื่อกิจกรรม ได้แก่ จัดการประชุม ปฐมนิเทศก่อนเด็กมาโรงเรียน ประชุม ผู้ปกครองทุกภาคเรียน เยี่ยมบ้านเด็ก จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมห้องเรียน
- 3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ โทรศัพท์ โทรสาร หรือสื่ออื่น ๆ ที่เหมาะสมกับ สภาพโรงเรียน

4) สื่อบุคคล ได้แก่ เด็กและบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งในและนอกโรงเรียน ใช้หลักการสื่อสารสองทางและการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540)

สำหรับปัญหาการให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 คือ ผู้ปกครองไม่สนใจที่จะศึกษาหลักสูตร อาจเป็นเพราะผู้ปกครองไม่เข้าใจรายละเอียดในหลักสูตรมากนัก มีความเชื่อว่าครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาสามารถจัดกิจกรรมตามหลักสูตรได้เป็นอย่างดี เพราะครูมีพื้นฐานและประสบการณ์เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้มากกว่าที่ผู้ปกครองจะต้องให้ความสนใจ อีกทั้งยังมีผู้ปกครองส่วนหนึ่งอ่านหนังสือไม่ออก ผู้บริหารควรแก้ไขปัญหานี้ โดยจัดให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสสังเกตการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับผู้ปกครอง เช่น เรื่องปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เป็นต้น

2. การดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

2.1 การใช้เอกสารหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดหาเอกสารหลักสูตรไปให้ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการจัดกิจกรรม ซึ่งเอกสารหลักสูตรที่ครูนำไปใช้มากที่สุด คือ หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการ และคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี) ของกรมวิชาการ โดยครูได้นำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ไปใช้ร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์ของ สปช. ซึ่งครูสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมในห้องเรียน แล้วทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมให้เด็กมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดได้เพียงระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูผู้สอนมีความเข้าใจในหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ยังไม่ดีพอ แต่ครูมีความพยายามในการเชื่อมโยงการจัดกิจกรรมจากแผนการจัดประสบการณ์ของ สปช. ไปประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ซึ่งในการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร ได้มีการกำหนดเนื้อหาไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูกำหนดเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก แต่ในการนำไปใช้ ครูมักประสบปัญหาในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กได้ ดังนั้นจึงควรจัดให้มีคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษาที่มีแผนการจัดประสบการณ์ จัดให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร และฝึกเขียนแผนการจัด

ประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง และดำเนินการติดตามผลเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ครูมีความเข้าใจในการใช้เอกสารหลักสูตรประกอบการจัดกิจกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 การเตรียมการจัดกิจกรรม การเตรียมตัวของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาก่อนเริ่มจัดกิจกรรม ครูดำเนินการวางแผนและจัดเตรียมกิจกรรมที่น่าสนใจ มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก และจัดเตรียมสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมให้พร้อม และจากการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่ จัดเตรียมสื่อไว้ให้เด็กได้ทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ โดยใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อที่เป็นของจำลอง รูปภาพหรือสื่อจากธรรมชาติ สื่อในห้องเรียน เป็นต้น ซึ่งสื่อที่เตรียมไว้ มีทั้งสื่อใหม่และสื่อเก่าที่มีอยู่แล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการวางแผนและการเตรียมการจัดกิจกรรม ตลอดจนการจัดหาสื่อ มีความเหมาะสม แต่ครูยังเป็นผู้เตรียมการฝ่ายเดียว ควรจะขอความร่วมมือจากเด็กและผู้ปกครองในการจัดหาสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า ในการจัดกิจกรรม ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาต้องอ่านรายละเอียดของหลักสูตร และคู่มือประกอบหลักสูตรทั้งหมดให้เข้าใจแล้วจึงดำเนินการในขั้นตอนต่อไป และจากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ปัญหาการทำความเข้าใจกับหลักสูตร เกิดจากตัวครูศึกษาหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรไม่ละเอียด ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูไม่ได้จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ทำให้ไม่เข้าใจหลักการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย ไม่เข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหา และวัยของเด็ก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการนำหลักสูตรมาใช้ในระยะแรกเริ่ม ครูประจำชั้นในแต่ละห้องควรร่วมมือกันโดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จากนั้นนำความคิดเห็นหรือข้อความรู้ที่ได้มาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาไม่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง เนื่องจากครูไม่มีประสบการณ์และไม่เข้าใจหลักสูตร ไม่เห็นความสำคัญในการนำหลักสูตรไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ การเตรียมการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ครูประจำชั้นจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ โดยครูเป็นผู้เลือกเนื้อหาให้เด็กทำกิจกรรม ยังไม่ได้ดำเนินการครบตามที่ กรมวิชาการ (2540) ได้เสนอไว้ว่า การเลือกเนื้อหา มี 3 วิธี คือ เด็กเป็นผู้เลือก ครูและเด็กช่วยกันเลือก และครูเป็นผู้เลือก

ปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมการจัดกิจกรรม เป็นปัญหาในเรื่องของจำนวนเด็กที่มีมากเกินไปจนอัตราจำนวนเด็กต่อห้องเรียน ของ สปช. ที่กำหนดไว้ ทำให้การจัดเตรียมการจัดกิจกรรม

ต่าง ๆ ดำเนินไปไม่ค่อยตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เท่าที่ควร พบว่าครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา ดำเนินการแก้ไขปัญหโดยแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มย่อย และเตรียมการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้เด็กแต่ละกลุ่มได้ทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการรับเด็กเข้ามาเรียนในแต่ละห้อง ควรมีการกำหนดจำนวนเด็กต่อห้องเรียนตามที่หน่วยงานนั้น ๆ ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้การเตรียมการจัดกิจกรรมของครูบรรล่วัตถุประสงค์ได้ดีขึ้น

2.3 การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมตามตารางการจัดกิจกรรมของหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ซึ่งการจัดกิจกรรมให้กับเด็กในแต่ละวัน ครูพยายามจัดให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน สอดคล้องกับที่กรมวิชาการ (2540) ได้เสนอว่า การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจึงต้องจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรนี้ ครูส่วนใหญ่จัดได้ครบทุกวันและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการครบเกือบทุกด้าน คือ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กได้มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีอิสระในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ให้พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน กิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมเสรี เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจของเด็กแต่ละคน พัฒนากล้ามเนื้อเล็กให้แข็งแรง กิจกรรมกลางแจ้ง เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมวงกลม) ซึ่งจากผลการสังเกต พบว่า ในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกคน โดยเด็กอาสาสมัครออกมาทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและครู หรือเด็กบางคนที่นั่งเฉย ๆ ครูเรียกให้ออกมาทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าเสนอความคิดเห็นและมีความมั่นใจในตัวเอง ส่วนกิจกรรมเกมการศึกษา เป็นการพัฒนาทางด้านสติปัญญาของเด็ก ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาไม่ค่อยได้จัดให้กับเด็ก อาจเนื่องมาจากเด็กระดับก่อนประถมศึกษากลับบ้านเร็ว ไม่มีช่วงเวลาที่จะให้เด็กเล่นเกมการศึกษา หรือครูมิได้ทำเกมการศึกษาให้เด็กเล่น ครูอาจแก้ไขปัญหในสวนนี้โดยการนำเกมการศึกษาไปจัดไว้ให้เด็กได้เล่นในช่วงการทำกิจกรรมสร้างสรรค์แทน ซึ่งทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมให้กับเด็กได้ครบทุกกิจกรรมและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุก ๆ ด้านเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ครูจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมวงกลม) โดยร่วมกับเด็กในการกำหนดเนื้อหาที่จะเรียนเป็นส่วนใหญ่ ครูให้เด็กเสนอเนื้อหาที่สนใจอยากเรียน โดยอยู่ในกรอบของเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ให้ และให้เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันลงคะแนนเสียงว่าอยากเรียนเรื่องอะไรมากที่สุด ถ้าเนื้อหานั้นมีเด็กสนใจอยากเรียนรู้มากที่สุด ครูจึงนำเนื้อหานั้นมาจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื้อหาที่เกิดจากการอยากรู้อยากเห็นของเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กจะตั้งใจเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาที่ครูกำหนด เด็กอาจใช้ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้วมาเสริมสิ่งที่อยากเรียนรู้ให้มีความรู้มากขึ้น และการใช้วิธีการสอนแบบนี้ ยังช่วยฝึกให้เด็กมีประชาธิปไตย ยอมรับในความคิดเห็นของเพื่อนกลุ่มใหญ่และปฏิบัติตามมติที่ได้รับ เป็นการฝึกให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าเสนอความคิดเห็นและยอมรับความจริง ในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ ปัญหาที่พบบางโรงเรียนจัดกิจกรรมให้เด็กทำที่ละอย่าง เช่น ให้เด็กวาดภาพสีน้ำทุกคน จากนั้นให้มานั่งปั้นดินน้ำมัน เป็นต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมในลักษณะแบบนี้ เด็กไม่ได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตัวเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการ ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง อาจเนื่องมาจากครูเตรียมสื่อให้เด็กทำไม่ทัน หรือเวลาในการทำกิจกรรมมีจำกัด ครูจึงจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมเพียงเท่านี้

2.4 การใช้สื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม จากผลการวิจัยพบว่า สื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมส่วนมากเป็นสื่อของจริงและสื่อธรรมชาติ โดยนำมาจัดวางไว้ตามมุมประสบการณ์หรือมุมเล่น สอดคล้องกับที่ กรมวิชาการ (2540) ได้เสนอแนะว่า สื่อที่นำมาใช้ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ควรใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อที่ได้จากธรรมชาติ ใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ มีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูควรจัดหาสื่อที่มีอยู่ในธรรมชาติ และสื่อที่เป็นของจริงหรือนำเศษวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นสื่อชิ้นใหม่ ใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ปลอดภัยต่อตัวเด็ก หรือติดต่อประสานงานเพื่อขอรับบริจาคจากหน่วยที่มีจิตศรัทธา หรือผู้ปกครองที่สามารถสนับสนุนในด้านนี้ได้

2.5 การประเมินพัฒนาการเด็ก จากผลการวิจัยพบว่า เอกสารที่ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ ระเบียบสะสม บัตรบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียน (สศ.3) สมุดรายงานประจำตัวเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (อบ.01) สมุดบันทึก

พัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (อบ.02) และแบบบันทึกพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (อบ.03) โดยเป็นสิ่งที่ครูต้องทำอยู่แล้ว เพราะเอกสารต่างๆ เหล่านี้เป็นงานธุรการในชั้นเรียนที่ครูจะต้องทำการประเมินพัฒนาการเด็กทุกสิ้นภาคการศึกษา ว่าเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการเป็นอย่างไร ควรที่จะแก้ไขหรือได้รับการส่งเสริมต่อไป ซึ่งในการประเมินพัฒนาการเด็กครูได้ให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการประเมินพัฒนาการเด็กโดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กคนนั้นได้ละเอียดมากขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองใกล้ชิดเด็กมากกว่าครู และเห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กเพียงคนเดียวอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ครูต้องสังเกตพัฒนาการของเด็กจำนวนหลายคนไปพร้อม ๆ กัน อาจทำให้ได้ข้อมูลคลาดเคลื่อน ซึ่งผู้ปกครองเป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งที่จะสามารถทำให้ครูประเมินพัฒนาการเด็กได้ตรงประเด็นมากที่สุด สำหรับครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาประเมินพัฒนาการเด็ก จากการให้เด็กเล่าเรื่องจากภาพที่วาด แล้วครูบันทึกคำพูดของเด็กลงไป在那ภาพนั้น และประเมินพัฒนาการของเด็กจากการให้เด็กเล่นเกมการศึกษาทั้งเก่าและใหม่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการประเมินพัฒนาการเด็กสามารถประเมินพัฒนาการของเด็กได้จากการให้เด็กทำกิจกรรม ซึ่งพัฒนาการที่เห็นได้ชัดได้แก่ พัฒนาการด้านสติปัญญา ครูสามารถประเมินร่วมกับการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ได้อีก มิใช่ประเมินจากการจัดกิจกรรมเพียงกิจกรรมเดียว และครูควรประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องแล้วบันทึกไว้เป็นหลักฐาน (กรมวิชาการ, 2540)

ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก พบว่า ไม่มีการจัดอบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทำให้ครูไม่รู้วิธีการประเมินพัฒนาการเด็กที่ถูกต้อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดอบรมในเรื่องนี้ให้แก่ครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา และครูควรศึกษาวิธีการประเมินพัฒนาการเด็กจากเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตร โดยการอ่านและทำความเข้าใจ แล้วนำมาปฏิบัติ สอบถามจากเพื่อนครู ศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ครูมีความสามารถในการเลือกเครื่องมือ และวิธีการใช้อย่างถูกต้อง จึงจะประเมินพัฒนาการของเด็กได้ตรง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของครูระดับก่อนประถมศึกษาทั่วประเทศ
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ
3. ควรมีการศึกษาผลการอบรม สัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก
4. ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540